Burdur

HALKEVİ DERGİSİ

CİLT : 1 — 29 - 1.TEŞRİN - 1939 — SAYI : 9

Burdurda : Oteller Tarafı

Bu Sayıdaki Yazılar

Yolumuzda emniyetle yürüyebiliriz	Feyzi Bayraktar
Selçuk ihtifalinde Nuri Ermişin söylevi	
Gölden üç damlâ (Şiir)	Fikret Demirsoy
Yakım	Mustafa Demirsoy
Kabakçı Mustafa	„ „
Hemşerilerimle hasbihal	Süleyman Özmen
Andımız	İbrahim Zeki Öcal
Göçmen kızı (Şiir)	Mehmet Kayalı
Gençler firengiden korkunuz ve sakınınız	Doktor Nazmi Özbek
Maniler	Mustafa Demirsoy
Köylerimizi tanıyalım	Münir Pamukçu oğlu

Burdur

HALKEVİ DERGİSİ

CİLT : 1 — 19 - 1 TEŞRİN - 1939 — SAYI : 9

Yolumuzda Emiyetle Yürüyebiliriz !

Feyzi Bayraktar

29 Teşrinievvelde Cümhuriyetimizin 16 ıncı yıldönümünü kutlulayacağımız günlere yaklaşıyoruz. Bu şerefli bayram bütün Türkler için en büyük günlerdendir. Cümhuriyet bu topraklarda ilân edilinciye kadar milletin hakikî hâkimiyeti, iradesi mümkün olmamış bütün bir ülke :

16 sene gibi kısa bir zamanda asırlara sığmıyan medenî, asrî ve yabancıların hayretini mucip olacak bir terakki görmemişti.

Cümhuriyet güneşi bu ezelî Türk diyarına doğduktan sonra her sene onun feyiz ve yardımiyle medenî kalkınması sür'atle inkişaf etmiş ve bunun sayesinde her yönden tarifi tavsif edilemiyecek büyük ve ölmez ilmî, içtimaî hayat inkişaf ve terakki etmiş, sınaî âbideler kurulmuştur. Bu gün bu canlı eserler bütün milletin göz ve dimağlarında silinmez minnettarlık ve hayranlıklarla kalmamış, kudretli, basiretli devlete bütün varlığiyle candan bağlılığını temin ettirmiş ve inandırmıştır.

Cümhuriyet hükûmetimizin dikkatle yürüdüğü mukaddes gaye ve yoldaki muvaffakiyet sırlarının başlıcası : Mertlikle bütün dünyanın emniyetini kazanmış olması, sözlerine sadık bulunması, aziz milletine en âdil ve iyi hareketleri kabul ve tatbik etmesiyle husule gelmiş hakikatlerdendir.

Büyük Millet Meclisinin yaz devresi tatilinden sonra muhterem Başvekilimiz Refik Saydam'ın o kürsüden irat ettiği nutuk yine bunlardan bir parçadır.

Bilhassa son zamanlarda Avrupada başlıyan harp karşısında şehirli ve köylü vatandaşlarımıza verdiği öğüt anlattığı hakikî yollar dikkatle takip ve tatbik edilecek düsturlardandır.

Bu yüksek gayeleri anlatan, düsturlara hiçbir fikir ilâveye lüzum olmamakla beraber kat'iyetle tekrar izah etmek lâzımgelirse bugün; bu ay ve mevsimlerin mutat hayatımızda, bütün şehir ve köylü halkımızın iş ve güçleriyle her zamanki gibi meşgul olmaları lâzımdır.

Sanatkâr ve tüccar kardeşlerimizin hayatlarında değişikliğe ve düşünüş bozulmasına hiçbir sebep yoktur. Her zaman vazifelerini yapan çiftçi yurttaşlarımız ise tam ekim mevsiminde eskisi gibi işleriyle uğraşacak zamandadırlar.

Selçuk İhtifalinde
Nuri Ermiş'in Söylevi

Çok aziz kardeşlerim,

Yeis ve elem içinde çırpınan ruhlarımızın huzurunda yaşadığımız günler içinde aziz arkadaşımız Selçuk'un ruhunu taziz maksadiyle yüklendiğim vazifede çok yakın sevgilerin kaynaştığı bu birlik içindeki beraberliği ifade edebilmek kudretini kendimde görmüyorum. İtirafı kusur eder, ruhunun şad olmasını ve cümlemizin de başlarımızın sağlığını dilerim.

Uzun bir zaman arkadaş ve kardeşlik yapmaklığım dolayısiyle aziz Selçuk'un temiz nasiye ve ülküsü hayatını ifade edebilirsem ve gençlik te o mütevazi Selçuk'u taziz ederse o muhterem ölünün ruhu şâdolur.

Aziz kardeşlerim,

Hepinizin ve hepimizin görüşüyle Selçuk Burdura geldiği günden üfûlüne kadar hilmiyet ve muhabbetle tanınmış ve sevilmiş olan bir insanı kâmildi. Okuyan, anlıyan ve okutan ve anlatandı. Boş bir zamanı yoktu. Onu ne kahvede ve ne de uzun zamanlar dışarıda göremezdik. Mektepte vazifesinde, Halkevinin Kitapsarayında kitaplarla kucaklaşmış olarak bulabilirdik. Kudretli, müşfik bir muallim. kıymetli bir Türkçeci idi. Okulda yavrularına baba şefkati gösterir, tek bir talebenin izzeti nefsi kırılır diye titrerdi. Vereceği dersi öğretinciye ve daha doğrusu hazmettirinciye kadar uğraşır ve didinirdi. Görüşü kuvvetli, duyuşu yerinde bir felsefeci idi. Halkevimiz Burdur dergisindeki kendine has üslûbiyle yazılan yazılarına atfınazar eylemek bu azizin meslekî kudretini gösterebilir. Değerli bir halkçı, koyu bir milliyetçi idi. Halkevi, Türklük ideali idi. Evimiz hakkındaki bağırış ve çağırışları halâ kulaklarımızda çınlıyor. Türklük idealinin bütün köklerine nüfuz ederek dallandıran ve şahlandıran söylevlerini duyuyor ve hatırlıyoruz. İnce ruhlu bir şairdi. Derin bir nüfuza malik bir edipti. Şiirlerinde ve nesirlerindeki incelik, kavrayış ve tasvir edişi okuyanları teshir eder. Ne bileyim işte hepinizin ve hepimizin gördüğü, bildiği gibi yaratılmış ekmel bir insandı.

1317 yılında Sandıklı'da orta bir halle yaşıyan doğruluk ve temizliği ile tanınan Mehmet efendinin oğlu ve nezih bir Türk anası olan Emine Hanımın

---

Dünyanın bazı yerlerinde barut ve kan kokularının nasıl devam edeceği, nereleri saracağı henüz belli olmadığı şu anlarda bütün Türk yurttaşların, çiftçilerin de çift, çubuklariyle uğraşması ve her hangi ihtimaller karşısında eskisinden daha fazla zeriyatla uğraşarak gelecek zamanda iyi mahsuller idrak etmeleri çok doğrudur. Bunun için rençberlerin eksikleri vukuunda her şeyimize daima müzaheret elini uzatan Devletimizin yardım edeceği şüphesizdir.

Böyle âdil, müzahir, bütün gittiği yolu bilir bir devletin efradı olan bizlere düşün vazife : Normal hayatımıza devam etmek ve emniyetle yürümektir.

yavrusu Ahmet doğmuştu. Ahmedin doğumu yuvaya saadet ve neş'e getirdi. Sevimli aile, yavrunun hayatı ile kendilerine sevinç kaynakları buluyordu. Ahmet büyüdü, mektep çağına geldi, ilkmektebe verildi. Müteakip senelerde rüşdiye mektebini pek iyi derece ile ikmal etmişti. Bütün arkadaşlarını seven ve muallimlerinin teveccühlerini kendine çeken Ahmet te millî adlara aşkından kendine bir de Selçuk ilâve edilmesini düşündü ve adı kendine taktı. Bu suretle Ahmet artık Selçuk anılıyordu. Sevgi içinde yaşayış hayatının gaddar darbeleri milletin ve memleketin sinesine yapıştığı sıralarda Selçuk ta yurdun da esir kalmıştı. İşgal senelerinin karanlığında yok olmak istemiyen milletin bu temiz evlâdı da milletin bu elemli günlerinden birinde fırsat buldu. Hemen kendini yaya olarak Sandıklı'dan kaçıp Antalyaya attı. Antalya muallim mektebine girdi. 1318 yılı Ağustos 20 de birbirimize kavuştuk.

Merhum A. Selçuk Köse oğlu.

25 Ağustos mektebe gidiyorum, yatakhane kapısında yatağından fırlıyan ve beni kayşılıyan, (Hoşgeldin kardeş diye elimden yapışan beni yatağının yanındaki boş yatağı gösteren Ahmet Selçuktu. (Arkadaş, yatak komşusu olduk. İnşaallah ruh komşusu da oluruz.) Sözleriyle beni teshir eden ve kendisine derin bir sevgi bağı ile bağlıyan Ahmet Selçuk'un bütün hususiyetleri hayalimde canlanıyor. Şimdi derin bir teessür içindeyim. Gün geçtikçe onun iyilik ve insanlık timsali olduğunu görüyordum. Bir gün bana, (Sen Nuri kendi gönlünle üçüncü sınıfa in daha iyi olarak yetişirsin) dedi. Selçuk'un sözüyle artık sınıflarımız ayrılmış, fakat ruh ve kalp birliğimiz daima beraberdi. Bilmediklerimi öğretir, temiz arkadaşlık büyük bir ağabeylik yapardı.

Esasen ideali çalışmak ve iyi olmaktı. 83 mevcutlu muallim mektebinde tek bir arkadaş yoktu ki; Ahmet Selçuktan iyilik ve dostluk görmesin.

1339 da mezun oldu. Çivril Koca kaya köyü muallimi, 1341 Sandıklı köy muallimi, 1926 Sandıklı Barbaros mektebi muallimi ve kız mektebi hocası, 1927 Sandıklı Nümune mektebi hocası, 1929 Dinar Dazkır mektebi, 1931 Çivril Karabakışlar köy muallimi, 1932 Çivril Işıklı nahiyesi muallimi, 1933 te Ortamektep Türkçe muallimliği imtihanını Darülfünunda vererek 1934 Çivril - Homa nahiyesi Başmuallimi, 1936 da Burdur Ortaokul Türkçe muallimi Ahmet Selçuk ve nihayet 18 - Eylûl - 1939 Salı günü bütün sevenlerin arasında habersizce ayrılarak rabbına kavuşan Selçuk'tu.

Okulda muallim, Burdurda kudretli kalem sahibi, Halkevinde daima bir bekçi ve evimiz için didişen, çırpınan bir Halkevcisi gaye ve ülküyü yaymak ve yapmak için gece gündüz çalışan, bir idealci, Türklük köklerinden fışkıran, dalları şahlandıran bir milliyetçi, halk diliyle konuşan kuvvetli bir hatip ince duygulu bir şair olan Selçuk'un yazılarını hepimiz okuduk.

Hülâsaten yazılarına bir nazar atfedelim. Halkevimizin Burdur adlı dergimizin dördüncü nüshasının ikinci sahifesinde birinci Türk neşriyat kongresi başlığı yazısı ile nekadar okumaya ve yazmaya âşık olduğu görülür. Aynı nüshanın üçüncü sahifesinde yeni adam başlığı altındaki yazısı da okuma aşkı ve yine aynı nüshanın 14 üncü sahifesinde Burdur münevverlerine açık mektup başlıklı yazısı ile gençliği okumaya ve yazmaya teşvik için ne temiz bir üslûpla yazılmış yazılardır.

Beşinci sayının üçüncü sahifesinde C. H. Partisinin beşinci kurultay başlıklı yazısı ülkü ve iman kaynağı yüce Parti çevresine aşk zerkeden ince bir yazısını görürüz. Yedinci nüshanın baş yazısında Hataya selâm, Ataya selâm başlıklı yazısı hasret hislerinin kavuşma sürurlarını canlandıran vatan ve yurt aşkını terennüm ediyor.

Üçüncü nüshanın birinci sahifesinde Üniversite nutku etrafında başlıklı yazısı gençliğe verilen emanetin değerini tebarüz ettiren ve Halkevinde, hatta her yerde metodik çalışmanın zevkini duyuran sade bir üslûpla yazılmış olan yazıları nazarlarımızı çeker İkinci sayılı nüshanın ikinci sahifesinde Mebus seçimi karşısında vazifemiz başlıklı yazısı ile milletin vazifei asliyesini, hak ve vazifeyi tebarüz ettiren kudretli bir hatip olarak anlatan yazısını buluruz.

Birinci sayının ikinci sahifesinde Halkevi başlıklı yazısı Halkevine karşı olan derin aşkını terennüm eden, aynı sayının 13 üncü sahifesinde Burdur hakkındaki şiiri ince ruhlu, şumullü gören bir şairin duyuş ve görüşünü ifade eder. Hakikaten Selçuk bütün yurdu seven bir yurt evlâdı olmakla beraber Burduru tamamen benimsemiş ve kendini Burdurlu olarak tanıtan bir Selçuktu. İkinci vatan olarak seçtiği Burdur hakkındaki duygu ve görüşlerini terennüm eden Burdur şiirini aynen okuyacağım. (1) Dün hayatta gülen ve gürliyen bilgi kaynağından gençliğe ülkü ve iman aşılıyan Selçuk, bugün seni aramızda cismen göremiyoruz. Fakat ruhun, hayatın daima bizimle beraber yaşıyor ve yaşıyacaktır. Sen her

(1) Şiir Derginin birinci sayısının 13 üncü sahifesinde neşredilmiştir.

GÖLDEN ÜÇ DAMLA

Gün dağların beyidir,
Saçı gür, benzi sarı.
Bir kadın çehresi,
Günün son ışıkları,
Çekilir ağır, ağır ...

Düşer durgun sulara,
Yanan kızıl bulutlar.
Sanki suda yıkanır,
Çıplak pembe vücutlar,
Kalpleri sara, sara ...

Yanan alev bir tasta,
Çürümüş iri, hasta,
Güneş bir turunç gibi.
Bu biten gün sonunda,
Dağ başları tunç gibi ..

Fikret Demirsoy

Yakım

Mezarlıkta bir ot bitti kurudu,
Etrafını yeşil çimen bürüdü.
Ellerin ağası çıktı yürüdü,
Benim ağam kara yerde çürüdü.

Evimizin önü bir dönüm ayrık,
Elime verdiler sırmadan yağlık.
Sırmalı yağlığım direkte kaldı,
Ağamın acısı yürekte kaldı.

Ulucamilerde ezan okunur,
Ezanın sedası bana dokunur.
Ağasız kızlar hiç gülmü sokunur,
Alıverin göğsündeki gülünü.

Bizim yaylamıza hayvan girmedi,
Lâle sümbül boyunların eğmedi.
Benim ağam dünyasına doymadı,
Soruverin ahretine doydu mu?

İki kaşın arasında benin var,
Çatık kaşın arasında yolum var.
Kalk gel ağam bu dünyada neyin var
El elinde kalmış nazlı kızım var.

Mustafa Demirsoy

yerde ve daha doğrusu yaşadığın müddetçe sevildin ve daima sevileceksin. Derin bir sevgi içinde kalacaksın. Ne yapalım ki; seni bizden daha çok seven ulutanrı çabukça çekti ve götürdü. Faziletin ve sâyin kalplerimizde ve ruhlarımızdadır. Çok derin bir teessür içindeyiz. Çaresiz hayat içinde yegâne teselli kaynaklarımız eserlerin ve hatıraların olacaktır. Müsterih kabrinde uyurken ruhun aramızda daima şâdolacaktır. Rahmet sana, sevilen, sayılan aziz Ahmet Selçuk. Baş sağlığı cümlemize kardeşler.

Kabakçı Mustafa

— Beni Tohumluk Bıraktılar —

Nakleden : Mustafa Demirsoy

İsyan, ihtilâl ateşi ocaklar da için için yanıyordu. Bu ateş vaktinde söndürülmezse memleketin her tarafını yakıp kavuracağını düşünen va bilenlerden biri, üçüncü Selime arzetti. Selim, Yeniçeri ağası köse Musa ile Şeyhulislâm topal Ataullahı çağırttı. İsyanın bir anevvel bastırılmasını, bu bapta lâzımgelen tetbirlerin alınmasını emretti.

Boğaziçindeki alevlenen bu isyan ateşini ufak bir himmet, bir şiddet sarfile bastirmak mümkün idi. Lâkin bu iş köse ile topalın işine gelmiyordu. Onlar yakın bir zamanda isyanın bastırılacağını ummıyor, bir taraftan da ocak sergerdelerini kışkırtıyorlardı.

Selimin bu işe doğrudan doğruya el atması lâzım iken işi Topal ile Köseye havale etmesi kümesin anahtarını Tilkiye teslim etmesi gibidir. Hiç Köse ile Topaldan hayır umulur mu?

İsyan sür'atle ilerledi, ihtilâl ateşi her tarafı sardı. Yağma, anarşi başladı. Konaklar, mağazalar yağma ediliyor, ricali devlet, birçok günahsızlar çok acıklı bir şekilde öldürülüyordu. Nihayet üçüncü Selim de öldürüldü. Selim temiz yürekli idi. Millet ve memleketin terakki ve inkişafını candan seven bir zattı. Selimin imdadına koşan Alemdar Mustafa Paşa da onun nâşi üzerinde ağlamaktan başka birşey yapamadı. Yerine Mahmut geçti. İhtilâlin gittikçe ilerlediğini, bir müddet sonra kellesinin kesileceğini gören Maliye Nazırı Köse Kâhya, sergerde Kabakçı Mustafayı yakından bilen ve tanıyan birini arıyordu. Aşçısı Ahmet ağanın Kabakçı ile ahbap olduğunu öğrendi. Bir çıkı altın, bir künk, bir kat ipekli çamaşır vs. ile aşçısını Kabakçıya gönderdi.

Yağmagerler Köse Kâhyanın konağı önüne geldikleri zaman âmirane bir ses "Köse babaya dokunmayın, o fukara babasıdır.„ Kudurmuş canavar sürüsünü durdurdu. Köse Kâhya kurnazlıkla kellesini kurtardı.

Aradan epiyce bir zaman geçti. İkinci Mahmut Fransız donanmasının Boğazdan geçmesine irade etti. Bundan korkan Heyeti Vekile içtima etti. Bir mazbata ile bu iradenin geri alınması istirham edilecekti. Hiçbir baba yiğit bu mazbatayı Mahmuda takdim etmeğe cesaret edemiyordu. Şimdiye kadar tehlikeli, korkunç işlerden kurnazlıkla kurtulan Köse Kâhya birdenbire parladı. "Mazbatayı yapın, ben onu atebei ulyaya arz ederim„ dedi. Köse mazbatayı cebine koydu. Yalısına gitti. Sabahleyin ailesiyle helâllaştı, doğru saraya gitti. Alınan müsaade üzerine huzura kabul edildi. Mahmudun çehresinden düşen bin parça oluyordu. Köse, Mahmudun askın çehresinde cellâda vereceği idam emrinin satırlarını okudu.

Hemşerilerimle Hasbihal

Yazan : S. Özmen

Hepimiz tabiatın esrarlı bir itina ve sayısız renklerle yarattığı şiir diyarının çocuklarıyız, Burdurluyuz.

Bazımız, tahsil aşkı ile Burdurdan uzakta çırpınmakta, bazımız vazife ve zaruret icabı, Burdurdan ayrı çalışmağa mecbur, kimimiz de Burdurun şirin kucağında yaşıyan bahtiyarlardandır. Nerede bulunursak bulunalım, kim olursak olalım Burdurluyuz, bununla iftihar ediyoruz.

Dergimizin bu sayısında; Burdura ait esaslı vazifelerimizden bahsetmeği faydalı buldum.

Ben şimdilik hepimizi, bütün Burdurluları; üç vazife ile muvazzaf görüyorum.

Burdurlunun birinci vazifesi Burduru sevmek, ikinci vazifesi Burduru tanımak, üçüncü vazifesi Burduru tanıtmaktır. Şimdi; bu vazifelerimizi ne dereceye kadar yapıyoruz, bunu düşünelim.

Burduru sevmek : Bunun üzerinde fazla durmağa değmez. Çünkü en kat'i ve en basit bir hakikattır ki; Burdurlu Burduru canından ziyade sever. Bir an için kalplerimizin vuruşunu dinliyelim; muhakkak Burduru duyarız. Aklımızın semasında Burdur adı ilâhi harflerle kazıldı, dilimizin en kolay ve en güzel telâffuz ettiği (Burdur) ismi değil mi?

İstikbalini kazanmak endişesiyle onun tılsımlı kucağından uzak kalanlar, Burdur hasretinin ne demek olduğunu daha iyi bilirler. Hülâsa Burdurlu bu vazifesini fazlasiyle yapar.

Burduru tanımak : Burdurlu için bu da bir memleket vazifesidir. Her Burdurlu her şeyden evvel Burduru en iyi olarak tanır, onunla yakından alâkadar olur, onu daha derinden öğrenmek, daha köklü tanımak için, kendinde sonsuz bir iştiyak duyar. Binaenaleyh Burdurlu bu vazifesini yapmakta asla kusur etmez.

Gelelim üçüncü vazifemize

Ben esas bu mevzu üzerinde konuşmak istiyorum. Burduru tanıtmak ... Burada açık konuşalım, bu vazifemizin ifasında biraz ihmalci davranıyoruz. Hele bunu harice gerek tahsil, gerek ticaret vs. için giden Burdurlulardan daha kuvvetle istemek hakkımızdır.

Biz vatanımızın her köşesini güzelce tanıyalım da o köşe bizi neden tanımasın? Bizi tanımıyor demek, bizi sevmiyor demektir. Tanınmıyan bir şey sevilir mi? Görülüyor ki; biz Burduru tanıtmak suretiyle yalnız Burduru ilgilendiren bir

---

Mahmut — o kanlı ihtilâlde yakayı nasıl kurtardığınızı izah eder misiniz?

Köse — Hanedanı saltanata asdikayı bendegân yetiştirmek üzere bendenizi tohumluk bıraktılar, demesi üzerine Mahmudun sarkık dudaklarından şen bir kahkaha yükseldi. "Çık dışarı böyle bir daha haltetme„ dedi.

Bir cümle ile canını kurtaran ve Fransız donanmasının İstanbula girmesi için kellesini cellâda teslim etmeyi göze aldıran Köse Kâhya, yeniçeri ağası Köse Musadan daha hayırlı bir zattı.

Andımız

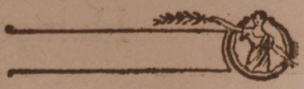

Niçin rüzgârlar sessiz, denizler sakin durur?
Taşan ırmaklar gibi coşarak akacağız ..
Niçin al seherlere geceler kilit vursun?
Onu şahlanan hızın nuruyla yakacağız ...

(Andımız) ı söyleyip gönlümüzün sazıyla,
Durmadan koşacağız (O) zafer yıldızıyla;
Sarsılmıyan imanın sarsılmıyan hızıyla,
Anavatan bağrından göklere çakacağız ...

Sesimiz gürliyecek yüce dağlar başında,
Önümüz kazılacak her bir elin taşında;
Yarın koşacağımız bir vatan savaşında,
Şanlı tarihimize zaferler katacağız ...

İ. Zeki Öcal

---

vazife değil, aynı zamanda kutsî bir vatan borcunu da ödemiş olacağız. Yine Burduru tanıtmak suretiyle "Kuru kuruya propaganda değil„ onun iktisadî yarasına merhem oluyoruz, demektir ki; bu da yalnız Burdur için değil, onu olduğu kadar belki daha fazla bütün vatanı, milleti alâkadar eder. Zengin illerden meydana gelen bir devlet zengin olmaz mı?

Hemşerilerim,

Bundan sonra temiz gayelerimiz arasına Burduru tanıtmak idealini de katalım. Hepimiz diğer vazifelerimiz derecesinde bunun da ifasına çalışalım.

Ancak bu suretle Burdura hayırlı ve onun istediği bir evlât olabiliriz. Burdur bizlerle mes'ut ve müreffah olur.

Göçmen Kızı

Mavi hülyalardan aklın da geldin,
Sen eski yurduna ey göçmen kızı.
Göğsüne çiçekler taklın da geldin,
Ey Türkün, turan'ın güzel yıldızı ...

Alevlerden coşup gelen seldensin,
Türk soyunun süzme özkökündensin.
Parlıyor yüzünde ceddinin nuru,
Ey Türkün, turan'ın gül yüzlü kızı ...

Çok yıldanberi yurda hasretlin,
Hanki bir vatansız, bir kalebentlin.
Yuvadan alınmış bir derbederdin,
Taşmışlı içinden kaynıyan sızı ...

Alıldın ananın sıcak koynuna,
Kavuştun sen artık asil soyuna.
Boşansın kalbinden çağlıyan acı,
Ey türkün, turan'ın gül yüzlü kızı ...

Mehmet Kayalı

Gençler

Firengiden Korkunuz ve Sakınınız?

Yazan : Dr. Nazmi Özbek

— II —

Sirayet ocakları :

Firengi ya ana rahminde ve yahut sonradan alınır. Bunun için bunlara irsî veya kisbî firengi namı verilmiştir.

Kisbî firengi ya doğrudan doğruya temas ve yahut hastanın mikroplu cerahetine bulaşan eşya ile alınır. Sağlam birinin firengiye yakalanması için cildin ve yahut gışayi muhatinin üzerinde bir sıyrık, bir yara, bir çıban ve yahut bir açık kapı bulunması lâzımdır. Firengi yaralarındaki mikroplar bu açık kapılardan uzviyete dahil olurlar. Fakat ne yazık ki; açık kapılara ihtiyaç hissetmek. sizin tabiî nesç hücreleri arasından girerek başsız firengiyi husule getiren bir cins mikroplara tesadüf edilmektedir. Mikropların muhtelif cinslerinden ve hatta sürfelerinden bahsedilen bir devirde bu hiç te şaşılacak bir hal değildir. Bir mikrobun dörtte birinden fazla olmıyan başının kalınlığı ve tirbuson şeklindeki vüeudünü çevire çevire salim bir cildin içine sokabilir ve hastalığın kana sirayetine sebebiyet verdirir.

Doğrudan doğruya temasla geçen firengilerin yüzde doksan, doksanbeşi şehevani hisleri teskin yolu ile alınır. Geri kalan yüzde beşi samimî aile buseleri, temasları ve süt analarr vasıtasiyle sirayet ediyor. Firengili bir şahsın su bardağından ve iyi takim edilmemiş berberlerin usturalarından, ebe ve sünnetçi, dişçi ve doktor âletleriyle havlu, peçete ve alafranga halâlar da bu vasfa dahildir.

Kaideten bütün firengi tezahürlerinin sâri olması lâzımdır. Fakat sirayet dereceleri mikrobun az veya çokluğuna göre değişir.

Firengiyi en ziyade çoğaltan ve yapan fuhuştur. Bu yolu intihap eden bir kadının hastalığa yakalanmaması mümkün değildir. Zevk kadınları pek küçük yaşta bu yola düştüklerinden vasatî 18 · 20 yaş arasında firengiye yakalanmış bulunurlar. Kayıt ve kontrola tâbi olmıyan gizli kadınlar resmilerden çok fazla tehlikelidirler. Çünkü, umkurahim ve civarında çıkan şangır ve ikinci devrin fazla sari ,yaraları ağrı ve sızı vermediklerinden hastalandıklarını bilmezler ve önüne geleni aşılarlar.

Resmiler daima kontrola tâbi olduklarından hastalığı olanlar tecrit olunarak derhal Hastaneye sevkolunur. Hiç olmazsa sirayet devresini orada geçirmiş olurlar.

Hastalıktan korunma çaresi :

Gayet sade bir usuldür. Gerçi tesiri yüzde yüz değilse de muntazam tatbik edildiği zaman hastalık almak şansını azamî derecede azaltır.

1 — Pırazarvatif kullanma.

2 — Tenasül âletini yağlı maddelerle tilâ etmek.

3 — Temastan sonra bol sabunla uzunca müddet yıkamak.

Meçinikof namındaki profesör 18

saat evvel firengiye aşılanan bir Maymunun aşı yeri derisi cıva merhemile oğulunca firengiye mani olduğunu gösterdiler ve bu usulü insanlara tatbikten pek değerli neticeler de aldılar. En ziyade kullanılan ilâçlar Meçinkof merhemidir. Bu merhem firenginin sirayetine engel olduğundan (Godoşo) bu merhemi timol ilâve ederek belsoğukluğuna karşı da sirayetini azaltmış oldu. Temastan evvel âleti tenasüliyeyi ve bilâhere bol sabunla yıkadıktan sonra tekrar mezkûr Meçinkof Pumadesini bolca sürerek yarım saat bırakmalıdır. Bugün sahai ticarette kullanılan ilâçlar aynı formüle müstenittir.

Netice olarak şunu arzetmek isterim ki; her genç hayatını bakir olarak kazandıktan sonra samimî, temiz bir aile yuvası kurup mes'ut yaşamasını ve mülevves zehirli muhitlere dalarak hayatını feda etmemesini tavsiye ederim.

Maniler

Toplıyan : Mustafa Demirsoy

Su gelir merdin, merdin,
Su değil benim derdim.
Deniz mürekkep olsa,
Yazılmaz benim derdim.

Gecenin arasın gör,
Aç bağrım yarasın gör.
İşte ben gidiyorum,
Var başın çaresin gör.

Gökte yıldız bir sıra,
Yarim gider Mısıra.
Yarim keklik ben palaz,
Giderim ardı sıra.

Yılân aktı kamışa,
Su neylesin yanmışa.
Mevlâm sabırlar versin,
Eşinden ayrılmışa.

Kuş uçtu yavru kaldı,
Gökyüzü mavi kaldı.
Anahtarlar kırıldı,
Gönül kilitli kaldı.

Ben bir kuşum uçarım,
Deniz derya geçerim.
Müsadeniz olursa,
Ben o kilidi açarım.

Kızılay Karagün Dostudur. Kızılaya Âza Olunuz ...

Emekli öğ. Mehmet Dilek'in defterinden :

Köylerimizi Tanıyalım ...

Yazan : Münir Pamukçu oğ'lu

— III —

KIRAVGAZ

Burdura dört saat kadardır. Kırbaşı tepesi yamacında ve vadisinde kurulmuştur Alt tarafı bağ ve bahçelerle çevrilmiştir. Bağların süslediği zümrüt dere bir çeyrek saat imtidat eder. Dereden geçen su, Gökpınardan batan ve on dakika ileride tekrar fışkıran su ile Beşkavak önlerinden gelir. Kıravgazda Kocapınarla birkat daha beslenir, büyük bir ark halini alır. Bu ark vasıtasiyle köyün bağ, bahçeleri, Kocapınar suyu ile de diğer tarafındaki bahçeler sulanır. Bu suların meydana getirdiği dere menbaından itibaren denize dökülünciye kadar dik bir sathımail teşkil eder. Akışı hızlıdır. Suludere civarında çağlıyanlar teşkil eder. Suludere bağlarını da suladıktan sonra derinden akar, istifade olunamaz.

Kocapınara on dakika mesafede "Yılanpınar„ adlı bir kaynak daha vardır. Suyunun güzelliği bakımından çok nam kazanmıştır. Burdur halkı yaz mevsiminde bu sudan istifade maksadiyle gruplar halinde köye gezintiler tertip ederler.

Köy, seferberlikten önce 164 ev idi. Seferberlik bu miktarı 130 za indirmiş ise de şimdi gene 164 de yaklaşmıştır. Nüfus umumisi 480 kadın, 494 erkek olmak üzre 974 tür.

Arazi :

On beş bin dönüm kadardır. Mezru miktarı bağ, bahçe, tarla olmak üzere beş bin, mer'a 150 dönümdür. Toprak kumlu, taşlı ve kırmızıdır. Ova taraflarında ekseriya killi topraklara tesadüf olunur. Hububat çok yetişir. Kuvvei inbatiyesi oldukça zengindir. Arazi çose ile yanyana uzanır. Köy oldukça muntazam bir yol ile Burdura bağlıdır. En yakın köyler, şimalinde bir çeyrek mesafede Bayındır köyü, cenubunda bir saat mesafede Beşkavak, şarkında bir saatlik Çine, cenubu şarkisinde birbuçuk saatlik Sarıova çiftlikleri vardır.

Orman yoktur Yalnız köyün karşısında ve Kravgaz taşı altındaki bayırda meşe korusu vardır. Köylüce muhafeza edilmektedir. İhtiyar heyetinin izniyle yalnız çift âletlerine yarayacak ağaçlar kesilebilir. Meşelik aynı zamanda güzel bir mer'adır Kıravgaz taşı; deniz yüzünden tahminen 1850 metre kadar irtifadadır. Tepesinde bir kraterin mevcudiyeti, etrafındaki taşların yanmış, simsiyah bulunması vaktiyle buranın bir volkan olduğu kanaatını vermektedir.

İklim :

Kışlar oldukça soğuk geçer. Yağmurlar her mevsimde yağar. Köy içinden geçen çay 25 kilometre bir mecra takip eder, Burdur gölüne dökülür. Fazla yağmur ve karlı yıllarda ilkbahara doğru çayda şiddetli feyezanlar olur.

Köyde Maarif :

Köylü maarife karşı çok merbuttur. Ahalisinin iştirakiyle hükûmet tarafından kerpiçten yaptırılan eski mektep iki katlı ve beş odalıdır. 150 lira değerindedir. 1316 tarihinde inşa edilmiş 1328 tarihinde tedrisata başlanmıştır. Öğretmenleri, sıra ile Ömer Hafız, Mehmet, Süleyman, Dibaşı oğlu Hilmi ve Tahirdir.

İlk üçünden köylü istifade edememiştir. Beş altı yıl önce öğretmen Tahirin delâleti ve köylünün büyük yardımlariyle modern bir okul kurağı yapılmış,

— Sonu var —

Burdur Halkevi Tarih, Dil, Edebiyat ve kitapsaray Koiları Tarafından Çıkarılır

Yazı İşleri ve Mes'ul Müdürü
Diş Hekimi
Feyzi Bayraktar

№	Kitabın adı	D.Ç.	Cilt	Müellifi	Sh.	Nerede basıl.	Nereden gel.	Sene
367	Genç şairlerimiz ve eserleri	Türk	1	M. B. Yazar	111	İs. A. Sait Mt.		1936
377	İlhamlar	„	1	Ali Nihat	28	İz. Suhulet Mt.		1927
382	Osmanlıcadan Türkçeye cep kılavuzu	„	1	Türk dil ku.	50	İstanbul Mt.		1938
385	Güneş dil teorisine göre örnekler	„	1	H. R. Tangut	19	Devlet Mt.		1936
388	Türkçe, arapça karşılıkları	„	1	Naim Onat	48	„		
389	Dil kurultayı kılavuzu	„	1	Türk dil ku.	47	„		
390	Türkoloji ders hülâsaları	„	2	Abdülka. İnan	97	„		
391	Güneş dil teorisine göre ders notları	„	2	„ „	81	„		
392	Türk dil bilgisi dersleri	„	1	İ. N. Dilmen	79	„		
393	„ „ „	„	2	„ „	168	„		1936
394	Dil tetkikleri	„	1	H. R. Tangut	73	„		
395	Türkdili	„	2	Türk D. T. C.	194	„		1934
404	Mani	„	1	İ. Aytüre	32	Bolu Matbaası	Bolu Halkevi	1936
405	Anne, yurt ve toprak	„	1	Osman Nebi	56	İstanbul Mt.		
414	Balıkesirde görenek ve inanmalar	„	1	Osman Balkır	77	Balıkesir Mt.	Balıkesir H. E.	1935
426	Türk köylüsünün kalkınma yolları	„	1	H. H. Akman	124	İz. Bilgi Mt.		
427	Kemalizm	„	1	Tekinalp	347	İstanbul Mt.		1936
428	Balkanlar ve Türkler	„	1	Yaşar Nabi	256	An. Ulus Mt.		
429	Tiyatro konuşmaları	„	1	Selâmi İzzet	106	İstan. Akşam		
430	Armağan	„	1	Z. Gökaytaç	36	Afyon Doğan		
437	Atalar sözü	t.a.h.	1	Velet İzbudak	82	Devlet Mt.	Türk dil K.	
438	Türk fonetiği	Türk	1	M. Ş. Akkaya	29	„		

№	Kitabın adı	D.Ç.	Cilt	Müellifi	Sh.	Nerede basıl.	Nereden gel.	Sene
439	İbnimühenna lugatı	Türk	1	Abdullah	105	Devlet Mt.		1934
440	Türkçe mani el yazıtları	„	1	Fuat Köse Raif	4[illegible]	„		1935
441	Elitrak haşiye.	„	1	Velet İzbudak	55	„		
442	Eski Türk yazıtları	„	1	H. Namık	189	„		
449	Çanakkale destanı	„	1	Halûk Nihat	79	Ga'ata Mt.		
476	Maniler	„	1	T. M. Yaman	98	Kast. V. Mt.	Kastamonu H E	1937
477	Mevlânanın rübaileri	„	1	Hasan Âli	126	İs. Remzi Ktp.		1932
480	Doğunun sesi	„	1	Salkı Can	60	Trabzon Şark	Rize Halkevi	1945
481	Ankara-Bükreş	„	1	Sadri Ertem	138	İstanbul Mt.		1937
498	Edebiyat bahisleri	„	1	Nihat Sırrı	62	Ankara Mt.		1932
509	Edebiyat ve edebiyat tarihi el kitabı	„	1	Muvaf. Hüsnü	208	İstanbul Mt.		1937
511	Abdülhak Hâmidin hayatı ve eserleri	„	1	Orhan Seyfi	62	İs. Cüm. Mt.		
512	A. Hâşimin haşimin hayatı ve eserleri	„	1	Yusuf Ziya	64	„		
513	Yahya Kemalin hayatı ve eserleri	„	1	Orhan Seyfi	46	„		
544	Virgile leneide	„	1,2	Dr. Viktor	348	„		1936
552	Atalar sözü	„	1	Sabur Şahin	128	Balıkesir V. M.	Balıkesir H. E	1939
577	Merzifon şairleri	„	1	Vehbi Can	96	Merzifon mt.	merzifon H.E	1937
586	Savaştan barışa	„	2	Çsulu Meziyet	94	İstanbul mt		1934
603	Aydi divani	„	1	Ö. A Aksoy	195	Antep P mt	Antep Halkevi	1937
604	Edebî âbideler	„	k. 1	Mimar Numan	32	İstanbul mt		1937
605	„	„	k. 2	„	41	„		1938
606	„	„	k. 3	„	18	„		1936
607	„	„	k. 4	„	32	„		1937

No.	[illegible] a.t	D.Ç.	Cilt	Müellifi	Sh.	Nerede basıl.	Nereden gel.	Sene
608	Eski âbideler	Türk	k 5	mimar Numan	50	İstanbul mt		
609		»	k 6	»	21	»		
610	»	»	k 7	»	27	»		
612	Deliktaşlı Ruhsati	»	C 1	K. Özyalçın	154	Sivas Kâmil m	Sivas Halkevi	1938
640	Sanayi [illegible]fise- nin menşeleri	t.a.h.	1	İryo Hiren	379	İs Tanin mt	Es Lûtfü Dağlar	1925
641	Ü[illegible]e azm	»	1	Sati bey	181	»		1329
642	Vat[illegible]n için	»	1	»	126	İstanbul mt		1329
643	Harman muharebeleri	»	1	m. Nermin	65	Devlet mt		1928
644	muharrir, şair, edip	»	1	m. Rasim	216	»		1924
645	İlyad	»	1	Ö. Seyfettin	34	»		1927
646	Divan Yahya	»	1	Şeyhülislâm	334	»		1334
673	Göte ve favust	»	1	Dr. H. Fikret	68	»		1341
674	Kitap dede korkut	»	1	Dede Korkut	181	»		1332
677	Hibetülhakayık	»	2	Necip Asım	112	»		1334
685	Elitrak haşiyesi	Türk	1	Velet İzbudak	55	»	Dr. Şerif Korkut	1936
729	mufassal Hatay coğrafyası ve edebiyatı	»	1	A. F. Türkmen	264	»		1937
739	Ordulu şair Tıflı	»	1	Sıtkı Can	44	Ordu mt	Ordu Halkevi	1938
740	Atatürk devrinin destanı	»	1	İ. Ozan oğlu	22	Kasta. V m	Kastamonu H.E	1938
748	Çanakkale destanı	»	1	H. Nihat Pepeyi	79	Galata mt		1936
749	mütareke destanı	»	1	»	55	»		1938
755	Altı okun dilinden	»	1	Ali Ertan	64	Samsun Güneş	Samsun H.E	1938
756	Şarkışlalı serdarın hayatı, eserleri	»	1	K. Özyalçın	89	Sivas mt	Sivas Halkevi	1938
789	Lâmartin	t.a.h.	1	mehmet Refik	56	İstanbul mt.	Kültür Bakan.	1925

No.	Kitabın adı	D.Ç.	Cilt	Müellifi	Sh.	Nerede basıl.	Nereden gel.	Ser
790	Yunan edebiyatı tarihi	t.ah.	1	İsmail Hikmet	178			19
791	Halk şiirlerinin şekil ve nev'i	„	1	Mehmet Talât	166			
827	Çağdaş İran şiiri	Türk	1	Dr. Ali Nihat Tarlan	40		C. H. P.	
844	Yağcılar ve savaştepe manileri	„	1	M. Salman	97	Balıkesir V.M.	Balıkesir H. E.	1938
845	Ankarada âşık Ömerin Cümhuriyet desta.	„	21	Ankara C.H.P.	14	Ankara Mt.	C. H. P.	1938
846	Onbeşinci yıl destanı	„	21	„ „	10	Ankara Mt.		1938
884	Günahkârın kitabı	„	1	Yunüs Nüzhet	32	İzmit Mt.		1934
885	Duygularımdan parçalar	„	1	Siverek H. E.	50	İstanbul Mt.	Siverek H. E.	1938
910	Şeref kitabı	„	19	Ankara C.H.P.	70	Ankara Mt.	C. H. P.	1938
961	Kastamonu bilmeceleri	„	1	Nasıh Güngör	204	İz. Ticaret M.		1939
968	Deliktaşlı münhaci hayatı ve eserleri	„	1	Sivas Halkevi	68	Sivas KâmilM.	Sivas Halkevi	1939
969	Büyük ölüm acısı talibin ağıtı	„	1	Ankara	13	Ankara Mt.		1938
1000	Akıncı Türkleri	„	1	F. Nafiz	64	İstanbul Mt.		1937
1001	Türk erlerine armağan	„	1	Nurettin Rüştü	32			1938
1002	Büyük Avrupa anketi	„	1	Peyami Safa	196	İs. Kanaat M.		1938
1003	Millî bir edebiyat bırakabilirmiyiz	„	1	Nüsret Sefa	144	İs. Bürhanettin matbası		
1018	Bayrak, sancak, millî marş	„	1	İh. Kocaman	116			

Halkevleri Dergileri

Halkevi	Derginin adı	Haikevl	derginin adı
Adana	Görüşler	Giresun	Aksu
Afyon	Taşpınar	İsparta	Ün
Amasya	Yeşilırmak	İzmir	Fikirler
Antalya	Türkakdeniz	Kayseri	Erciyeş
Artvin	Çoruh	Konya	Konya
Bafra	Altınyaprak	Manisa	Gediz
Balıkesir	Kaynak	Mersin	İçel
Burdur	Burdur	Milâs	Yeni Milâs
Bursa	Uludağ	Muğla	Muğla
Çorum	Çorumlu	Niğde	Akpınar
Denizli	İnanç	Niksar	Ülker
Diyarbakır	Karacadağ	Trabzon	İnan
Elâzığ	Altan	Samsun	19 Mayıs
Eminönü	Yeni türk	Sinop	Diranaz
Eminönü	H.B.Haberleri	Sivas	IV Eylûl
Erzurum	Atayolu	Urla	Ocak
Eskişehir	Halkevi	Yozgat	Bozok
G. Antep	Başpınar	Zonguldak	Karaelmas

Seneliği : 90 Kuruştur

Tanesi : 7,5 Kuruştur

TEŞEKKÜR

Burdur İl Halk Kütüphanesi arşivimizde bulunan ve ilki 1939 yılında Burdur Halkevi tarafından yayınlanmaya başlanılan Burdur Halkevi Dergisi'ni, Burdur ile ilgili bilimsel araştırma yapan kişilere kaynak olması amacıyla PDF ve DjVu formatlarında dijital ortama aktarıp yayınlamaya karar verdik (1-26. Sayılar). Böyle bir çalışmayı yapmamızdaki amaç Burdur Halkevi Dergisi'nin kütüphanemizde tek nüsha olması nedeniyle yıpranmasını engellemek ve araştırmacıların ilgili kaynağa ulaşımını kolaylaştırmaktır.

Burdur Halkevi Dergisinden Cumhuriyetin ilk yıllarına ait Burdur ile ilgili folklor, tarih, yaşam, sağlık, coğrafya, edebiyat ve ekonomi gibi konularda önemli bilgilere ulaşılmaktadır. Burdur yöre kültürüne ilişkin önemli veriler içeren bu derginin dijital ortama aktarılmasında öncülük eden Tarihçi Sayın *Osman KOÇIBAY*'a ve dijital ortama aktarma çalışmalarını yürütüp çok değerli katkılarda bulunan Tarihçi Sayın *Fatih DEMİR*'e, Sayın *Mehmet KILIÇ*'a, Sayın *Salih SAYDAM*'a ve Sayın Şü*krü KORKMAZ*'a teşekkür eder, bu çalışmanın Burdur'a, Burdurlulara, Burdur sevdalılarına ve Burdur ile ilgili çalışma yapan değerli araştırmacılara faydalı olmasını temenni ederim.

Eylül 2014

Birol YILMAZ
Burdur İl Halk Kütüphanesi Müdürü